

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SMULKIOJO IR VIDUTINIO VERSLO PLĖTROS
ĮSTATYMO NR. VIII-935 2, 8 IR 9 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO
PAPILDYMO 7¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS GYVENTOJŲ
PAJAMŲ MOKESČIO ĮSTATYMO NR. IX-1007 6 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTŲ AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų įstatymų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymo Nr. VIII-935 2, 8 ir 9 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 7¹ straipsniu įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) ir Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Lydimasis įstatymo projektas) (toliau kartu – Įstatymų projektai) parengtas, įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“ (toliau – Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo planas), 4.2.9 darbo 6 priemonę „Pradedančiosios įmonės (startuolio) sąvokos ir veiklos reglamentavimas teisės aktuose“ ir vykdamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos 2017 m. liepos 4 d. pasitarimo pas Ministrą Pirmininką protokoliniu sprendimu Nr. 13 „Dėl ūkio ministrui pavestų valdymo sričių 2018 metų rezultatų ir asignavimų“ 4.4 punkto reikalavimą „Ūkio ministerijai kartu su Finansų ministerija įvertinti alternatyvas, kaip paskatinti startuolių steigimąsi.“

Įstatymo projekto nuostatos dėl apibrėžties „ekonominė veikla“ tikslinimo susijusios su 2003 m. gegužės 6 d. Europos Komisijos rekomendacijos 2003/361/EB dėl mikroįmonių, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžties (OL 2003 L 124, p. 36) (toliau – Rekomendacija) įgyvendinimu.

Įstatymų projektų tikslai – apibrėžti startuolio sąvoką, labai mažos ar mažos jaunos įmonės (toliau – LMMĮ) įtraukimo į Startuolių sąrašą ir išbraukimo iš jo sąlygas ir nustatyti, kad tik į Startuolių sąrašą įtrauktų įmonių, kurios šio sprendimo priėmimo metu atitiko labai mažos įmonės kriterijus ir kurios Juridinių asmenų registre registruotos ne ilgiau kaip 3 metus, darbuotojams bus taikomas Lydimajame įstatymo projekte nustatytas lengvatinis pajamų mokesčio tarifas. Taip siekiama paskatinti šiuo metu veikiančių startuolių plėtrą (naujų darbo vietų kūrimą) ir naujų startuolių steigimąsi. Taip pat siekiama pagal Rekomendaciją patikslinti sąvoką „ekonominė veikla“, kad Įstatymo nuostatos dėl valstybės paramos būtų taikomos ir ne pelno siekiančioms organizacijoms, kai jos vykdo ūkinę komercinę veiklą.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektų iniciatorius – Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija. Įstatymo projektą parengė – Verslo aplinkos departamento (direktorė Milda Kaupelienė, tel. 8 706 64 747, el. p. milda.kaupeliene@eimin.lt) Verslo politikos skyriaus (vedėja Ieva Žaunierienė, tel. 8 706 64 607, el. p. ieva.zaunieriene@eimin.lt) valstybės tarnautojai.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad „ekonominė veikla“ – savo rizika plėtojama reguliari asmens veikla siekiant pelno arba individualios veiklos atveju – pajamų, apimanti prekių pirkimą ar pardavimą, prekių gamybą, darbų atlikimą ar paslaugų teikimą kitiems asmenims už atlygį.

Šiuo metu Lietuvos Respublikos įstatymuose nėra startuolio sąvokos apibrėžties, todėl nėra ir įstatymo galios nuostatų, sudarančių prielaidas nustatyti ir taikyti išskirtinai tik startuoliams atitinkamas valstybės paramos formas ir taip paskatinti startuolių steigimąsi ir plėtrą.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Dėl Įstatymo projektu keičiamo 2 straipsnio

Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad Įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje apibrėžta sąvoka „ekonominė veikla“ suprantama kaip savo rizika plėtojama reguliari asmens veikla, kuri apima prekių pirkimą ar pardavimą, prekių gamybą, darbų atlikimą ar paslaugų teikimą kitiems asmenims ir kurią vykdant siekiama gauti pajamų.

Šiuo metu Įstatyme įtvirtinta sąvokos „ekonominė veikla“ apibrėžtis neatitinka Rekomendacijoje pateikiamos įmonės apibrėžties. Rekomendacijos priedo 1 straipsnyje nustatyta, kad įmone laikomas bet koks ekonominę veiklą vykdančias subjektas nepriklausomai nuo jo teisinio statuso, t. y. ši apibrėžtis apima savarankiškai dirbančius asmenis ir šeimos įmones, užsiimančias amatais ar kita veikla, ir reguliariai ekonominę veiklą vykdančias ūkines bendrijas ar asociacijas.

Įstatymo 2 straipsnio 14 dalyje nustatyta, kad SVV subjektas yra labai maža, maža ar vidutinė įmonė (toliau – MVI), atitinkanti šio Įstatymo 3 straipsnyje nustatytas sąlygas, arba verslininkas, atitinkantis šio Įstatymo 4 straipsnyje nustatytas sąlygas. Įstatymo 2 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad įmonė – ekonominę veiklą vykdančias juridinis asmuo.

Pagal galiojančiame Įstatyme įtvirtintą „ekonominės veiklos“ sąvoką ekonominė veikla suprantama kaip veikla, vykdoma siekiant pelno arba individualios veiklos atveju – pajamų. Ne pelno siekiančių organizacijų (viešųjų įstaigų ir asociacijų) vykdoma veikla nepatenka į „ekonominės veiklos“ apibrėžtį, todėl jos pagal Įstatymą nėra laikomos SVV subjektais ir negali pasinaudoti valstybės parama, kurios formos apibrėžtos Įstatymo 6 straipsnyje, ir plėsti savo veiklos, susijusios su viešųjų interesų tenkinimu.

Taip sudaromos nelygiavertės sąlygos skirtingą teisinę formą pasirinkusiems ūkio subjektams, veikiantiems toje pačioje rinkoje. Viešoji įstaiga – pagal Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymą (toliau – Viešųjų įstaigų įstatymas) įsteigtas pelno nesiekiantis ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kurio tikslas – tenkinti viešuosius interesus vykdant švietimo, mokymo ir mokslinę, kultūrinę, sveikatos priežiūros, aplinkos apsaugos, sporto plėtojimo, socialinės ar teisinės pagalbos teikimo, taip pat kitokią visuomenei naudingą veiklą. Pagal Viešųjų įstaigų įstatymą viešoji įstaiga turi teisę verstis įstatymų nedraudžiama ūkine komercine veikla, kuri yra neatsiejamai susijusi su jos veiklos tikslais. Ir jei, pavyzdžiui, privačiųjų asmenų įsteigtas vaikų darželis ar mokykla, kurių juridinė forma – viešoji įstaiga, siektų gauti paskolą ir investuoti į mokymo ar ugdymo infrastruktūrą, ji negalėtų nei pasinaudoti valstybės garantija, kurią suteikia uždaroji akcinė bendrovė „Investicijų ir verslo garantijos“ (bankas be valstybės garantijos gali nesuteikti paskolos), nei paskolų palūkanų kompensavimu, nes, nors pagal darbuotojų skaičių ir finansinius duomenis ji galėtų būti SVV subjektas, ji nebus priskirtina SVV subjektui dėl savo teisinės formos. Tokią pat veiklą vykdanči uždaroji akcinė bendrovė galėtų naudotis valstybės parama kaip SVV subjektas (jei pagal darbuotojų skaičių ir finansinius duomenis atitiktų SVV subjektui keliamus reikalavimus).

Šis pakeitimas sudarys galimybę ne pelno siekiančioms organizacijoms gauti valstybės paramą.

Siekiant skatinti startuolių ekosistemos plėtrą ir kurti išskirtinai tik startuoliams skirtas valstybės paramos priemones, Įstatymo 2 straipsnį siūloma papildyti nauja 17 dalimi, kurioje apibrėžiama nauja sąvoka „startuolis“ – nustatoma, kad tai didelį ir inovacijomis grįstą verslo plėtros potencialą turinti labai maža ar maža jauna įmonė. Startuoliu bus laikoma kiekviena labai maža ar maža jauna įmonė, kuri atitinka startuolio sąvokoje apibrėžtus kriterijus, ir specialus teisinis reguliavimas bus taikomas tiems startuoliams, kurių atitiktis startuolio kriterijams bus įvertinta ir patvirtinta Įstatymo projektu siūlomo 7¹ straipsnio nustatyta tvarka. Atsižvelgiant į tai, kad skirtingose veiklos srityse veikiantys startuoliai didelį ir inovacijomis grįstą verslo potencialą gali įgyti tiek pirmaisiais savo veiklos metais, tiek, pavyzdžiui, aštuntaisiais (ypač aktualu gyvybės mokslų srities startuoliams), kas yra jauna įmonė pagal skirtingas veiklos sritis bus detalizuota ekonomikos ir inovacijų ministro priimtame Labai mažų ir mažų įmonių įtraukimo į Startuolių sąrašą ir išbraukimo iš jo tvarkos apraše (toliau – LMMĮ įtraukimo į Startuolių sąrašą ir išbraukimo iš jo tvarkos aprašas). Lydimajame įstatymo projekte nustatyta lengvata skirta tik veiklą

pradedančioms labai mažoms įmonėms, veikiančioms iki 3 metų, kadangi parama startuoliams labiausiai reikalinga pirmaisiais jų veiklos metais.

Įstatymo 2 straipsnį siūloma papildyti nauja 3 dalimi, kurioje nustatyta, kad didelis ir inovacijomis grįstas verslo plėtros potencialas yra inovacinę veiklą vykdančio smulkiojo ar vidutinio verslo subjekto galimybė prekes ir (ar) paslaugas plėsti į tarptautines rinkas ir per trumpą laikotarpį pateikti prekių ir (ar) paslaugų tarptautinėms rinkoms.

Siūloma „startuolio“ sąvokos apibrėžtis patvirtinta Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2018 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu Nr. 4-542 „Dėl Darbo grupės mokslo, technologijų ir inovacijų srities sąvokoms apibrėžti ir eksperimentinei veiklai vertinti sudarymo“ sudarytoje darbo grupėje, kuri teikia pasiūlymus Ekonomikos ir inovacijų ministerijai dėl mokslo, technologijų ir inovacijų srities sąvokų apibrėžimo teisės aktuose.

Palankios verslo aplinkos startuoliams kūrimas ir jų galimybių gauti finansavimą gerinimas siekiant startuolių ekosistemos plėtros yra vienas iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Vyriausybė) veiklos prioritetų.

Europos Komisijos 2016 m. lapkričio 22 d. komunikate Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos ateities lyderiai: pradedančiųjų ir veiklą plečiančių įmonių iniciatyva“ teigiama, kad „Sparčiai augančios įmonės sukuria gerokai daugiau naujų darbo vietų nei kitos įmonės. Pradedančiosios įmonės, peraugančios į didesnes įmones, sudaro didelę šių įmonių dalį. Jos didina ES inovacijas ir konkurencingumą bei stiprina ekonomiką. <...> Pradedančiosios įmonės, dažnai aktyviai naudojančios technologijas, paprastai pasižymi greitu augimu, dideliu produktų, procesų ir finansavimo inovacijų poreikiu <...> pradedančiosioms įmonėms ypač didelį susirūpinimą kelia mokesčiai ir našta, tenkanti siekiant laikytis 28 skirtingų mokesčių režimų: 58 proc. Komisijos surengtų konsultacijų respondentų pažymėjo dideles mokesčių prievolių vykdymo sąnaudas. MVI prievolių laikymosi sąnaudoms skiria apie 30 proc. su mokesčiais susijusių išlaidų, o plečiant veiklą, tarpvalstybiniu lygiu – netgi dar daugiau. Išsprendus šią problemą padėtis iš esmės pasikeistų ir įmonėms būtų lengviau plėsti veiklą“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plane 4.2.9 darbo „Pradedančiosios įmonės (startuolio) sąvokos ir veiklos reglamentavimas teisės aktuose“ rodiklis – 720 startuolių 2020 metais. 2018 m. pabaigoje viešosios įstaigos „Versli Lietuva“ duomenų bazėje buvo 520 startuolių.

Būtinumą kurti išskirtinai tik startuoliams skirtas paramos priemonės išreiškė ir Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2018 m. vasario 22 d. įsakymu Nr. 4-91 „Dėl Darbo grupės pasiūlymams dėl startuolių, jų veiklos teisinio reguliavimo ir kitų su startuolių veikla susijusių klausimų teikti sudarymo“ sudaryta darbo grupė.

Dėl Įstatymo projektu siūlomo 7¹ straipsnio

Įstatymo projektu siūloma papildyti Įstatymą 7¹ straipsniu, kurio 1 dalimi nustatoma, kad sprendimus dėl LMMI įtraukimo į Startuolių sąrašą bei sprendimus dėl išbraukimo iš Startuolių sąrašo, sprendimo dėl LMMI įtraukimo į Startuolių sąrašą priėmimo sąlygų, nurodytų Įstatymo projektu siūlomo 7¹ straipsnio 2 dalyje, vertinimą, Įstatymo projektu siūlomo 7¹ straipsnio 3 dalyje nustatytų sąlygų atsiradimo stebėseną, Startuolių sąrašo tvarkymą atlieka Vyriausybės įgaliota institucija arba įstaiga (toliau – Įgaliota institucija) Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro (toliau – ekonomikos ir inovacijų ministras) nustatyta tvarka. LMMI, siekianti patekti į Startuolių sąrašą ir pasinaudoti startuoliams skirta valstybės parama, turės kreiptis į Įgaliotą instituciją su nustatytos formos prašymu įvertinti, ar jos vykdoma veikla atitinka Įstatymo projektu siūlomo 7¹ straipsnio 2 dalyje nustatytas sąlygas. Įgaliota institucija patikrins labai mažos įmonės pateiktą informaciją ir Suteiktos valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos registre pateiktą informaciją, ar teikiama pagalba neviršija leidžiamo *de minimis* pagalbos dydžio, ir valstybės pagalbą registruos Suteiktos valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos registre. LMMI atitiktis Įstatymo projektu siūlomo 7¹ straipsnio 2 dalyje nustatytoms sąlygoms vertinimą padės atlikti Įgaliotos institucijos vadovo įsakymu sudaryta ekspertų grupė, į kurią

planuojama įtraukti startuolių ekosistemos dalyvių, turinčių darbo su inovacijomis, aukštosiomis technologijomis, aukštą pridėtinę vertę kuriančio verslo atstovais ir investicijų pritraukimu patirties.

Įstatymo projekte vartojama sąvoka „inovacinė veikla“ turi būti suprantama taip, kaip ji apibrėžta Lietuvos Respublikos technologijų ir inovacijų įstatyme. Inovacinė veikla – naujų ar iš esmės patobulintų produktų ar procesų kūrimo ir išleidimo į rinką, viešojo valdymo, socialinę, kultūros sritį veikla.

Ekonomikos ir inovacijų ministras patvirtins LMMĮ įtraukimo į Startuolių sąrašą ir išbraukimo iš jo tvarkos aprašą, kuriame bus apibrėžta inovacijomis grįsto verslo plėtros potencialo vertinimo tvarka, remiantis šiuo metu taikoma praktika, vertinant mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (toliau – MTEP) pelno mokesčio lengvatą (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimas Nr. 650 „Dėl Rekomenduojamos mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros etapų klasifikacijos aprašo patvirtinimo“), kai ūkio subjektų vykdomos veiklos atitiktį MTEP vertina Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra, pasitelkdama ne mažiau kaip 3 išorės mokslo ir verslo sričių ekspertus, kurie turi teisės aktuose nustatytą kvalifikaciją ir patirtį ir kurie atrenkami laikantis skaidrumą, nešališkumą ir profesionalumą užtikrinančių procedūrų, atsižvelgiant į ekspertų mokslinę kompetenciją ir atitiktį vertinamų mokslinių tyrimų ar inovacijų srities tematikai.

Ekonomikos ir inovacijų ministro patvirtintame LMMĮ įtraukimo į Startuolių sąrašą ir išbraukimo iš jo tvarkos apraše bus numatyti vertinimo kriterijai, kurie perkels atnaujinto Oslo vadovo (ketvirtas leidimas 2018, OECD/EU/Eurostat), kuriame pateikiamos Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EPBO) siūlomos technologinių inovacijų duomenų rinkimo ir aiškinimo nuostatos.

LMMĮ įtraukimo į Startuolių sąrašą ir išbraukimo iš jo tvarkos apraše bus nustatyta, kad didelis plėtros potencialas ekspertų grupės bus matuojamas remiantis šiais kriterijais:

1. Realus produkto ar paslaugos rinkos dydis (SOM – *Serviceable obtainable market*), užtikrinantis pastovų ir ilgalaikį augimą. Pavyzdžiui, SaaS paslauga (*Software as a service*, „programinė įranga kaip paslauga“) gali būti suteikta bet kur pasaulyje, bet kuriuo paros metu 365 dienas per metus iš bet kurios pasaulio valstybės;

2. Produktas ar paslauga gali būti gaminami (suteikiama) daug kartų, be tiesioginių naudojamų išteklių augimo, t. y. kartą sukurta programinė įranga gali būti parduota begalę kartų, be papildomų gamybos sąnaudų, arba sukurtos technologijos licencija gali būti suteikta skirtingiems naudotojams daug kartų;

3. Plėtros planas realus, o verslo modelis, kartu su komandos kompetencijomis, leidžia LMMĮ darbuotojų skaičiui arba apyvartai augti ne mažiau kaip 20 procentų per metus.

Sprendimas dėl LMMĮ įtraukimo į Startuolių sąrašą priimamas, kai LMMĮ atitinka Įstatymo projektu siūlomo 7¹ straipsnio 2 dalyje nustatytas sąlygas. Startuolių sąrašė esančios LMMĮ galės naudotis startuoliams skirtomis valstybės paramos priemonėmis, pavyzdžiui, planuojama įgyvendinti „Startup Employee Viza“ procedūra.

Siekiant išvengti piktnaudžiavimo mokestine lengvata, Įstatymo projektu siūlomo 7¹ straipsnio 2 dalyje nustatytas reikalavimas, kad į Startuolių sąrašą gali būti įtraukiamos tik tos LMMĮ, kurios įsteigtos ne po reorganizacijos procedūrų, kaip nustatyta Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse, arba ne po bendrovių atskyrimo, kaip nustatyta Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatyme.

LMMĮ, norinti būti įtraukta į Startuolių sąrašą, kartu su kitais dokumentais įgaliotai institucijai turės pateikti pasižadėjimą, kad ji įgaliotą instituciją informuos, jei taps vidutine arba didele įmone (pavyzdžiui, startuolį įsigis didelė įmonė) arba jei nustos vykdyti dideliu ir inovacijomis grįstu verslo plėtros potencialu pasižyminčią veiklą. Įgaliota institucija, gavusi tokio asmens informaciją, kad jis nebeatitinka minėtų kriterijų, arba pati nustačiusi, kad asmuo nebeatitinka Įstatymo projektu siūlomo 7¹ straipsnio 3 dalyje nustatytų sąlygų, išbrauks jį iš Startuolių sąrašo. Apie šį faktą bus informuojamas Juridinių asmenų registras, jeigu tai buvo labai maža įmonė, kuriai taikomas Lydimajame įstatymo projekte nustatytas lengvatinis pajamų

mokesčio tarifas. Šios nuostatos bus įtvirtintos LMMI įtraukimo į Startuolių sąrašą ir išbraukimo iš jo tvarkos apraše.

Įstatymo projektu siūlomo 7¹ straipsnio 4 dalyje siūloma nustatyti, kad Įgaliota institucija informuoja Juridinių asmenų registrą apie sprendimą dėl įmonės, kuri šio sprendimo priėmimo metu atitinka labai mažos įmonės kriterijus ir kuri Juridinių asmenų registre registruota ne ilgiau kaip 3 metus, įtraukimo į Startuolių sąrašą, apie sprendimą dėl išbraukimo iš Startuolių sąrašo per 3 darbo dienas nuo šių sprendimų priėmimo. Tik į Startuolių sąrašą įtrauktų įmonių, kurios šio sprendimo priėmimo metu atitiko labai mažos įmonės kriterijus ir kurios Juridinių asmenų registre registruotos ne ilgiau kaip 3 metus, darbuotojams bus taikomas Lydimajame įstatymo projekte nustatytas lengvatinis pajamų mokesčio tarifas. Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos duomenis apie į Startuolių sąrašą įtrauktas labai mažas įmones, Juridinių asmenų registre registruotas ne ilgiau kaip 3 metus, kurioms taikomas Lydimajame įstatymo projekte nustatytas lengvatinis pajamų mokesčio tarifas, gaus iš Juridinių asmenų registro.

Dėl Įstatymo projektu keičiamų 8 ir 9 straipsnių

Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos Seimas 2018 m. spalio 18 d. priėmė Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo pataisas, kuriomis nuo 2019 m. sausio 1 d. Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos pavadinimas pakeistas į pavadinimą „Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija“, Įstatymo projekte daromi techninio pobūdžio pakeitimai, susiję su pavadinimo pakeitimu.

Dėl Lydimajo įstatymo projekto

Siekiant paskatinti augti pačias mažiausias, bet didelį ir inovacijomis grįstą plėtros potencialą turinčias įmones, kartu su Įstatymo projektu teikiamas Lydimasis įstatymo projektas, kurio 6 straipsnį siūloma papildyti 6 dalimi. Joje nustatyta, kad tik į Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme nurodytą Startuolių sąrašą įtrauktų įmonių, kurios įtraukimo į Startuolių sąrašą metu atitiko labai mažos įmonės kriterijus ir kurios Juridinių asmenų registre registruotos ne ilgiau kaip 3 metus, ne daugiau kaip 9 darbuotojų pajamoms iš darbo santykių pirmaisiais ir antraisiais šios įmonės veiklos metais taikomas lengvatinis 0 procentų pajamų mokesčio tarifas, o trečiaisiais veiklos metais – lengvatinis 5 procentų pajamų mokesčio tarifas, bet ne didesnei pajamų daliai nei 1,5 vidutinio šalies darbo užmokesčio (toliau – VDU) per mėnesį.

Atlikus įvairių gyventojų pajamų mokesčio lengvatinių tarifų analizę, vertinant tiek poveikį startuoliui, tiek atsiperkamumą valstybei, 0 procentų lengvatinis pajamų mokesčio tarifas pirmaisiais ir antraisiais startuolio veiklos metais ir 5 procentų lengvatinis pajamų mokesčio tarifas trečiaisiais metais buvo pasirinktas kaip optimalus variantas. Startuolio darbo užmokesčio pirmaisiais ir antraisiais veiklos metais būtų sutaupyta 20 procentų, o trečiaisiais veiklos metais – 15 procentų (bendras sutaupymas per trejus veiklos metus – 17,7 procento). Po 10 metų iš surinktų papildomų mokesčių atėmus suteiktas mokestines lengvatas skirtumas būtų 42 mln. eurų. Skaičiuojant, kada papildomos mokestinės pajamos viršys suteiktas mokestines lengvatas, buvo įvertinta, kad kasmet veiklą nutraukia po 10 procentų startuolių.

VšĮ „Versli Lietuva“ atliktoje veikiančių startuolių veiklos analizėje nurodyta, kad pirmaisiais startuolio veiklos metais vidutinis darbuotojų skaičius – 3, antraisiais – 4, o trečiaisiais – 6. Atsižvelgiant į tai, kad pagal Įstatymą labai maža įmone laikoma įmonė, kurioje dirba mažiau kaip 10 darbuotojų ir įvertinus pirmaisiais veiklos metais startuoliuose dirbančių darbuotojų skaičių, buvo pasirinkta lengvatą taikyti ne daugiau kaip 9 darbuotojams. Atkreiptinas dėmesys, kad Įstatymo projektais neužkertamas kelias startuolių augimui. Įmonės tik įtraukimo į Startuolių sąrašą metu privalo būti labai mažos, o vėliau gali plėstis iki mažos įmonės ir vis tiek iki 3 metų gaus Lydimajame teisės akte nustatytą mokestinę lengvatą. Startuolio darbuotojų darbo užmokestis taip pat gali augti, tačiau mokestinė lengvata bus skaičiuojama tik iki 1,5 VDU per mėnesį. Tai startuolio darbuotojo darbo užmokesčio daliai, kuri yra didesnė nei 1,5 VDU, nėra taikomas lengvatinis 0 proc. ar 5 proc. tarifas ir ji apmokestinama įprasta tvarka. VšĮ „Versli

Lietuva“ atliktoje veikiančių startuolių veiklos analizėje nustatyta, kad startuolio darbuotojų darbo užmokesčio vidurkis (*bruto*) yra 1 404 eurai, todėl buvo nuspręsta pajamų dalį, kuriai bus taikoma lengvata, riboti iki 1,5 VDU per mėnesį (1390,5 euro 2018 m. II ketv. duomenimis).

Startuoliai, tapę vidutinėmis ar didelėmis įmonėmis, apie tai turės pareigą pranešti Įgaliotai institucijai. Tokiu atveju jie neteks mokestinės lengvatos ir bus išbraukiami iš Startuolių sąrašo.

Kadangi dalis startuolių bankrutuoja pirmaisiais veiklos metais, 3 metų terminas pasirinktas siekiant startuoliams palengvinti verslo pradžią ir pritraukti į Lietuvą naujų startuolių iš užsienio.

Įstatymu įtvirtinus startuolio sąvoką ir galimybę startuoliams naudotis mokestine lengvata, tikimasi, kad bus skatinamas naujų, aukštos kvalifikacijos ir gerai mokamų darbo vietų kūrimas. Startuoliai šiuo metu dažniausia savo veiklą plečia pritraukdami rizikos kapitalo fondų investicijų. Dažnai dalis investicijų ateina iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų. Didelė šių lėšų dalis naudojama darbo jėgai apmokestinti. Įvedus gyventojų pajamų mokesčio lengvatą startuoliams, jie galėtų didesnę investicijų dalį panaudoti kurdami aukštos pridėtinės vertės produktus, paslaugas ir geriau mokamo darbo vietas, sėkmingiau konkuruoti dėl talentų pritraukimo tarptautinėje erdvėje. Be to, 2018 m. VŠĮ „Versli Lietuva“ atlikta startuolių apklausa parodė, kad didelė dalis startuolių dėl mažesnių mokesčių veiklą vykdo kaip mažosios bendrijos (11 proc.). Siūlomos mokestinės lengvatos paskatintų tokių įmonių persiregistravimą į patogesnę veiklos vykdymo formą – uždarysias akcines bendroves, o tai sukurtų papildomų mokesčių valstybės biudžetui.

Mokestinės lengvatos startuoliams galėtų prisidėti prie konkurencingesnės, palyginti su kaimyninėmis valstybėmis, verslo aplinkos kūrimo ir paskatinti užsieniečių startuolių steigimą Lietuvoje, o tai lemtų didesnes tiesiogines užsienio investicijas.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 15 straipsnio 1 dalimi, numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas. Neigiamų priimtų įstatymų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimti įstatymai įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priimti įstatymai turės teigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai, nes ne tik padidės SVV subjektų skaičius, bet ir galinčių pasinaudoti valstybės parama SVV subjektų skaičius. Sudarius galimybę startuoliams naudotis mokestine lengvata, startuoliai turimas lėšas galėtų panaudoti aukštos pridėtinės vertės produktų ir paslaugų bei geriau mokamo darbo vietoms kurti. Tikimasi, kad išskirtinai tik startuoliams skirta mokestinė lengvata skatintų ne tik esamų startuolių plėtrą, bet ir naujų ne tik Lietuvos, bet ir užsienio startuolių steigimąsi ir prisidėtų tiek prie tiesioginių užsienio investicijų didėjimo, tiek prie ekonomikos šešėlio mažinimo.

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Kartu su Įstatymo projektu teikiamas Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas. Kitų naujų įstatymų priimti ar galiojančių įstatymų pakeisti ar pripažinti netekusiais galios, siekiant įstatymus įtraukti į teisinę sistemą, nereikės.

9. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos

ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte vartojamos sąvokos kartu pateikiamos derinti ir Valstybinei lietuvių kalbos komisijai.

10. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektų nuostatos neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

11. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Ekonomikos ir inovacijų ministras iki 2019 m. gegužės 31 d. turės priimti LMMI įtraukimo į Startuolių sąrašą ir išbraukimo iš jo tvarkos aprašą.

Vyriausybė iki 2019 m. gegužės 31 d. turės priimti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. lapkričio 12 d. nutarimo Nr. 1407 „Dėl Juridinių asmenų registro nuostatų patvirtinimo“ pakeitimus.

Vyriausybė taip pat iki 2019 m. gegužės 31 d. turės suteikti įgaliojimus institucijai ar įstaigai atlikti Įstatymo projektu siūlomo 7¹ straipsnio 1 dalyje nustatytas funkcijas.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Taikant Lydimajame įstatymo projekte nustatytas pajamų mokesčio lengvatas startuolio darbuotojams valstybės biudžetas 2020 m. neteks 4,1 mln. eurų, 2021 m. – 5,7 mln. eurų, 2022 m. – 6,2 mln. eurų, 2023 m. – 3,2 mln. eurų, iš viso – 19,4 mln. eurų. VDU dydžiui nustatyti naudoti Lietuvos Respublikos finansų ministerijos skelbiami VDU prognozės 2018–2021 m. laikotarpiu duomenys (980 eurų 95 centai per mėnesį).

Lėšų poreikis apskaičiuotas, remiantis atlikta analize, kai vidutinis darbuotojų skaičius įmonėje pirmaisiais veiklos metais 3, antraisiais – 4, o trečiaisiais – 6. 2017 m. pabaigoje viešosios įstaigos „Versli Lietuva“ duomenų bazėje buvo 360 startuolių, iš kurių 66 veikiantys iki 3 metų. Taikant siūlomą mokestinę lengvatą kasmet nuo 2019 m. atsirastų po 200 naujų startuolių, iš kurių 100 užsienio startuolių, o 2020 m. būtų 700–750 startuolių. 100 užsienio startuolių įsikūrimas kasmet Lietuvoje teiktų papildomų pajamų į valstybės biudžetą, Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetą ir kitus sektorius, t. y. dalis mokestinės lengvatos Lietuvos startuoliams būtų finansuojama iš užsienio startuolių sumokamų mokesčių.

Startuolis, gaunantis mokestinę lengvatą ir turintis 3 darbuotojus, pirmaisiais veiklos metais sutaupytų 20 procentų darbo užmokesčio, antraisiais veiklos metais (4 darbuotojai) – 20 procentų darbo užmokesčio, o trečiaisiais veiklos metais 15 procentų darbo užmokesčio. Per trejus metus startuolio, besinaudojančio mokestine lengvata, išlaidos darbo užmokesčiui sumažėtų apie 17,7 procento.

Po 10 metų kaupiant surinktų papildomų mokesčių ir suteiktų mokestinių lengvatų skirtumas bus 42 mln. eurų. Papildomos mokestinės pajamos suteiktas mokestines lengvatas viršytų penktaisiais metais (lūžio taškas). Papildomos mokestinės pajamos būtų gaunamos iš papildomų mokesčių dėl didesnio darbo užmokesčio, didesnio vartojimo pridėtinės vertės mokesčio, pelno mokesčio, papildomų su darbo užmokesčiu susijusių mokesčių dėl papildomų ekonomikos srities pajamų ir papildomų pelno mokesčių.

2019 m. sausio 1 d. viešosios įstaigos „Versli Lietuva“ duomenų bazėje buvo 520 startuolių, per 60 procentų startuolių registruota Vilniaus mieste.

13. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą: „ekonominė veikla“ ir „startuolis“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai
Nėra.

Ekonomikos ir inovacijų ministras
Virginijus Sinkevičius

Ekonomikos ir inovacijų ministerijos
Strateginio planavimo ir veiklos organizavimo
departamento Asmenų aptarnavimo ir
dokumentų valdymo skyriaus redaktorė

Roma Sakalauskaitė

2019-01-31